

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINJEVA ULICA 5 —
IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 10.— Lir, za inozemstvo 15.20 Lir
Računi pri pošto čerkovnem zavodu: CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
Ljubljana št. 10-351 estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Učinkovito bombardiranje sovražnih letališč

Bombe na sovražno zaledje in na letališča na Malti — številne eksplozije in požari — Mnogo sovražnih letal uničenih

Glavni stan italijanskih Oboroženih Sil je objavil 13. marca naslednje 650. vojno poročilo:

Italijanski in nemški letalski oddelki so včeraj razvijali pomembno delavnost na različnih neugodnih vremenskih razmerah. V Cirenaiki so bombardirali središča v sovražnem zaledju, na Malti pa letališča v Mikabi. Ča Venezia in Alfaria.

Eno sovražno letalo tipa »Tomahawk« je bilo sestreljeno v borbi v zraku, več drugih letal pa je bilo uničenih na tleh. Požari in eksplozije, ki jih je bilo opaziti v velikem številu, so odražali učinkovitost akcij, ki jih je izvedlo letalstvo osl.

Sovražnik je izvršil nočni letalski napad na Bengazi.

Nemško vojno poročilo

Na doneškem področju so bile razbite močne sovjetske sile — 55 oklopnih voz uničenih — Na Sredozemskem morju potopljena angleška križarka

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 13. marca. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo naslednje poročilo:

Pri obrambnih bojih na doneškem področju so bile s protinapadom razbite močnejše sovražnikove sile.

V severnem odseku vzhodne fronte so uničili oddelki vojske in orožja SS v večdnevni boj skupino sovražnikovih čet, ki je bila odrezana od svojih zvez.

Oddelki bojnih in lovskih letal so uspešno napadali poljske postojanke in bombardirali posamezne kraje in oskrbovalna pota sovjetske vojske.

V času od 9. do 12. marca je izgubil sovražnik na vzhodni fronti 55 oklopnih voz.

V bojih zadnjega tedna se je posebno odlikovala würtemberška-badenska 35. pehotna divizija v obrambi pred mnogostevilnimi napadi mnogo močnejših sil nasprotnika.

V severni Afriki so bili usmerjeni uspešni napadi proti nekemu angleškemu letališču na egiptski obali, kakor tudi proti izkrcavališčem čet in taboriščem na prostoru pri Tobruku.

Pri napadih z bombami na letalska oporišča otoka Maltie so bili doseženi mnogo-

številni zadetki na letalih, razmeščenih na tleh.

Angleška križarka, ki jo je torpedirala na Sredozemskem morju nemška podmornica, kakor je bilo objavljeno v včerajšnjem vojnem poročilu, se je po več ugotovitvah potopila. Gre za ladjo vrste »Leander«.

Angleški bombniki so napadli v noči na 13. mare Kiel. Civilno prebivalstvo je imelo izgube, mrtve in ranjene. Tri napadajoča letala so bila sestreljena.

Višji narednik Gildner je dosegel svojo 25. nočno lovsko zmago.

Deset sovjetskih letal sestreljenih

Berlin, 14. marca. S. Vzhodno od Ilmenškega jezera so nemški lovci dosegli novo zmago v borbi s sovjetskimi letalskimi silami. Nemška letala, ki so spremljala skupino bombnikov, so v letalskem spopadu sestrelila 10 sovražnih letal.

Nemška letala nad Anglijo

Berlin, 14. marca. S. Nemška bojna letala so se tudi včeraj pojavila nad raznimi predeli Velike Britanije. Pri svojih izvidniških operacijah so napadla angleško tovarno ladjo in jo tako hudo poškodovala, da se je ustavila sredi svoje poti.

Neprestani udarci sovražnemu brodogradu

Osne podmornice in osno letalstvo neprestano zadaje na vseh morjih sovražnemu brodogradu hude udarce in kontrolira vso sovražno plovbo

V ameriških vodah plovba samo podnevi

Rim, 14. marca. S. »Newyork Herald« je objavil članek, v katerem beleži, da povzroča neprestano potapljanje ladij ob zapadni obali Severne Amerike oblastem v Washingtonu izredno velike skrbi. Te dni so imeli v Washingtonu posebno konferenco, na kateri so razpravljali, kako bi bilo mogoče učinkovito zadržati nemške podmornice od njihovih napadov. Med dru-

gim je bilo sklenjeno, da se bodo petrolejske ladje v bodoče ponoči ustavljale v varnih lukah, podnevi pa bodo plule v močnem spremstvu vojnih ladij in letal. List opozarja, da bo izvajanje tega načrta povzročilo velike zamude v pomorskem prometu in zahtevalo posebno ureditev pristanišč, v katerih se bodo konvoji ponoči ustavljali.

Obnovljena radijska postaja v Bandungu

Bangkok, 14. marca. S. Radijska postaja v Bandungu, ki je prenehala delovati 1. marca, ko so se mestu že docela približale japonske sile, je v torek pričela znova delovati. Postaja oddaja vesti v nizozemščini, malajščini, japonsščini in indokitaščini jezikih.

O borbah na Malaji

Rim, 14. marca. S. General Gordon Bennett, ki je poveljeval avstralskim silam na Malajskem polotoku in je v zadnjem hipu zbežal iz Singapura, je izjavil, da bo mogoče meritorno razpravljati o borbah na Malajskem polotoku šele, ko bodo zbrani vsi podatki. Dejal je, da je angleški vojni minister zahteval od njege nekaj podrobnih informacij. Nihče v Londonu pa ga še ni pozval, naj sestavi popolno poročilo o teh operacijah.

Saigon, 14. marca. S. Avstralsko vojno poročilo, ki je bilo sredi objavljeno, beleži, da so znane avstralske izgube v borbah na Malajskem polotoku in za Singapur 17.000 moč.

Naloge vojaške uprave na Malaji

Tokio, 14. marca. S. Vestni z Malajskega polotoka kažejo, da so japonske vojaške oblasti na Malajskem polotoku že določile glavno osnovo organizacije posebne občinske uprave v Singapuru in posebne vojaške uprave na Malajskem polotoku. Naloga teh upravnih oblasti bo: 1. zagotoviti japonskim okupacijskim silam vso oskrbo zasedenega področja, 2. ohraniti red in mir, 3. pospešiti gospodarsko obnovo Malajskega polotoka, ne da bi bila pri tem kakorkoli obremenjena centralna japonska vlada. Obe upravi bosta v kratkem času določili proračun za prve tri mesece upravnega poslovanja, ki se bo pričel s 1. aprilom. Izdani so bili tudi še drugi ukrepi, ki se nanašajo na obnovo pridelovanja kavčuka, cinka, bauxita in na bančno ter trgovsko poslovanje.

Prepozno

Rim, 14. marca. S. Angleški minister za Indijo Amery je v spodnji zbornici na vprašanje nekega poslanca izjavil, da se kompetenca Crippsa glede na njegovo misljo razširja na vso Indijo, da pa se njegova naloga Birme ne tiče. Minister Amery je očitno zagrenjeno odgovarjal poslancu sprito misli, da v Birmi ne bo mogoče več ničesar popraviti, ko bo Cripps prispel v Indijo.

Dragocen tovor

Buenos Aires, 11. marca. Iz Urugvaja je sem prispelo 500 zabojev srebrnega denarja, ki je lastnina urugvajskih državno zakladnice. Srebrni kovanci bodo odpelani dalje v Santiago de Chile, kjer bodo v tamonjski kovnici preleteli in prekovani. Dragoceni tovor tehta kakih 35.000 kg in ima vrednost preko dveh milijonov argentinskih pezov. Carinski uradniki so odločno zavrnili vesti, ki so se bile medtem razširile, da gre pri tej pošiljki za večjo količino zlata, namenjeno v Zedinjene države. Uradna objava je odločno zatrdila, da vsebuje pošiljka le srebrne stare novce, ki naj se prekujejo za račun urugvajskega cararja.

Čangkajškova vojaška misija v Kalkuti

Singhaj, 13. marca. d. Iz Čungkinga se je zvedelo, da je v četrtek na potu v Zedinjene države dopotovala v indijsko mesto Kalkuti posebna vojaška misija čungkingškega režima, obstoječa iz devetih članov. V japonskih krogih gledajo na to potovanje čungkingške vojaške misije kot na brezplodno pot, ki popolne izolacije Čungkinga ne more preprečiti odkar je bila s padcem Ranguna izpodvezana poslednja žila čungkingške vojaške moči — birmanska cesta.

823.000 ton ameriških ladij potopljenih v enem mesecu

Pri akcijah v ameriških vodah uspešno sodelujejo tudi italijanske podmornice

Berlin, 14. marca. S. Nemški listi opozarjajo na borbo italijanske vojske mornarice proti angleškemu brodogradu na Sredozemskem morju ter naglašajo, kako so nemške in italijanske podmornice v kratkem času dosegle dva velika uspeha tudi vzdolž ameriške obale. V enem samem tednu je bilo, kakor je bilo objavljeno v Italiji, potopljenih 50.700 ton sovražnega ladijstva. To ladijstvo je bilo potopljeno tudi od italijanskih podmornic, ki so tovarnsko sodelovale z Nemci. V Nemčiji je bilo objavljeno, da je bilo v istem času potopljeno 107 tisoč ton sovražnega ladijstva tako da je bilo od 24. januarja dalje potopljeno ob ameriški obali skupno že 823.000 ton ameriških ladij. Knox, pravijo listi, je 24. januarja izjavil, da so sovražne podmornice, ki operirajo na zapadnem Atlantskem oceanu, izgubile listek za povratek, odtlej pa je postal zelo molčež in šele te dni je izjavil, da odsej ne bodo več objavljena imena potopljenih tovarnih ladij. Ameriški admiral King je bil celo prisiljen izjaviti, da potrebujejo Američani za ofenzivo mnoge več ladij, orožja in letal, kakor jih imajo Zedinjene države sedaj na razpolago. Dodal je tudi, da bo skušal doseči tudi kakšen rezultat s silami, ki so mu sedaj na razpolago. Na Knoxu je sedaj, da pada dokaz, kolikšna je sposobnost vojnega brodogradja Zedinjenih držav.

»Münchener Neueste Nachrichten« beležijo v poročilu iz Stockholma da se neugodnim vestem iz prihajajo z vseh bojišč v London, sedaj pridružujejo še skrbi političnih in vojaških krogov glede na položaj na Sredozemskem morju, ki ga ogražajo podmornice osl.

Junaški podvigi torpednih letalcev

Dasi je bilo letalo močno poškodovano in vse v plamenih, je izvršilo svojo nalogo in se vrnilo na svoje oporišče z zadnjim litrom bencina

Z nekega letalskega oporišča, 14. marca. S. Posebni poročevalci agencije Stefani poročajo o svojem razgovoru, ki ga je imel z letalskimi častniki, ki so se udeležili sjašnjih operacij torpednih letal, ki jih omenja 649. službeno vojno poročilo. Bili so še vsi zavzeti sprito slinega udarca, ki jim ga je uspelo prizužati angleški mornarici na Sredozemskem morju. Po njihovem pripovedovanju je poročevalec lahko presodil, da so se posadke letal obnašale zelo pogumno.

Onega dne zjutraj so izvidniška letala javila, da se je na Sredozemskem morju pojavilo močno in zelo številno sovražno vojno brodogradje, ki je skušalo pti v Aleksandrijo. V prvih popoldanskih urah sta se dvignili dve torpedni letali pod vodstvom podporočnika Mayerja in poročnika Tourna, da brodogradje napadeta. Kljub neugodnemu vremenu sta dohitela sovražno vojno brodogradje, ki se je pričelo nemudno ostro braniti s svojimi protiletalskimi topništvi. Ne glede na to je obema letalom uspelo sprožiti svoji torpedi. Ena sovražna križarka je bila zadeta v krmo, kjer je nastala tudi močna eksplozija. Obe letali sta se vrnila na svoje oporišče. Bili sta precej poškodovani.

Pozneje sta startali dve nadaljnji letali pod vodstvom podpolkovnika Mutija in podporočnika Conija. Proti večeru sta naletela na sovražno vojno brodogradje, ki ju je prav tako sprejelo s sili protiletalskim ognjem. Poveljniško letalo je bilo zadeto od protiletalske granate v srednji motor, ki je prenehal delovati. Prebit je bil tudi bencinski tank in vnelo se je eno krilo. Kljub tem hudim poškodbam se je letalo odločno pognalo v napad in sprožilo svojo torpedo proti večji križarki, ki je plula v sredi brodogradja. Torpedo je zadel. Križarka se je ustavila in kmalu jo je obdal gost oblak dima. Druge vojne ladje so se takoj približale zadeti križarki. Tudi drugo torpedno letalo je sprožilo svoj torpedo proti neki križarki, ki je bila prav blizu zadeti vojni ladji. Tudi na njej je nastala silna eksplozija. Tedaj pa je nastal kritičen trenutek, ker se poveljniško letalo sprito svojih poškodb zlepa ni moglo vrniti na svoje oporišče. Z enim samim motorjem se je podalo na pot. Požar na letalu so spotoma gasili. Cele ure so trajali silni napori in res je nazadnje uspelo, da je letalo pristalo na svojem oporišču. V bencinskih tankih je bilo samo še nekaj litrov bencina.

Prodiranje Japoncev se neprestano nadaljuje

Na vseh področjih japonske čete širijo svojo oblast in utrjujejo zavzete postojanke

Tokio, 14. marca. S. Japonski glavni stan je objavil, da so japonska letala, ki so že ponovno napadla Port Moresby, pri svojih operacijah v sredo sestrelila odnosno uničila na moresbyjskem letališču 16 sovražnih letal. Japonske letalske sile so tudi hudo poškodovale tamkajšnje vojaške naprave. Japonski rušilci pa so že 5. marca pri neki obliževalni operaciji ob Javi potopili angleški minolovce.

Prodiranje v Birmi

Bangkok, 14. marca. S. Po informacijah iz angleškega vira so se japonske čete, ki so zavzele Rangun, pojavile že v delti reke Miravadi. Civilne oblasti so tam prejale nalogo, naj nemudno poskrbe za evakuacijo prebivalstva.

Rim, 14. marca. S. Angleška agencija je objavila, da so se japonske oborožene sile izkrcale tudi na neki točki južnozpadno od Ranguna.

Na Sumatri

Tokio, 14. marca. S. Agencija Dome je objavila, da so se japonske čete izkrcale v Labuhanruju na severni Sumatri in zavzele Medo, glavno mesto otoka.

Velike poplave v Turčiji

Carigrad, 14. marca. S. Reki Djejen in Sejan sta prestopili bregove, tako da je nastala poplava, ki je zajela 12 vasi v okoličini Adane. Dosele še ni bilo mogoče dognati ne škode ne žrtev. Obласти so takoj poskrbele za reševalne akcije.

Trgovinska pogodba Danske in Norveške

Kodan, 13. marca. S. Danska in Norveška sta sklenili novo trgovinsko pogodbo za dobo 6 mesecev. Norveška bo iz Danske uvozila v tem času razno blago za 27 milijonov kron, izvozila na Dansko pa svoje proizvode v skupni vrednosti 36 milijonov.

Nenavadna prevara v Švici

Lugano, 14. marca. S. Tesinski tisk poroča, da so mestne oblasti v Chassu, švicarskem obmejnem mestecu, registrirale 468 prebivalcev več, kakor jih mesece dejansko šteje. Stvar nima samo svojega statističnega pomena, marveč se je izkazalo, da so ti fiktivni prebivalci dvigali pri kantonalni blagajni posebne podpore za brezposelne. Uvedena je bila preiskava, da se dožene, kdo je krivec teh prevlar.

Brazilski kavčuk za Turčijo

Carigrad, 12. marca. S. Svoj čas je Turčija nakupila v Braziliji 800 ton kavčuka. Blago je prispelo v Egipt, a so ga Angleži zadržali. Na ponovne proteste iz Ankare je bil kavčuk izročen podružnici turške banke v Aleksandriji. Turške oblasti pa se prizadevajo, da bi blago prišlo v Turčijo.

Burmanska cesta je izgubila svoj pomen

Kitajska po nji ne bo več dobivala orožja, Amerika pa ne važnih sirovin za svojo vojno industrijo

Po vkorakanju japonskih čet v Burmo je postala burmanska cesta za prekrbovanje Cing-kajskove Kitajske brez pomena. Ta cesta pa ni bila važna samo za dovažanje vojnih potrebščin na Kitajsko, temveč je igrala v anglosaskem svetu zelo važno vlogo tudi zaradi kitajskega bogastva na volframu in antimonu, dveh za vojno industrijo izredno važnih sirovin. Kitajska stoji v pridobivanju teh dveh sirovin na prvem mestu. Preskrba ameriške železne in jeklene industrije z volframovo rudo je v veliki meri odvisna od uvoza iz Kitajske. Poskusi Amerike dobivati volframovo rudo iz južnoameriških držav zaenkrat ne morejo nadomestiti tega, kar je Amerika izgubila na Kitajskem, od koder ne bo mogla uvažati volframove rude.

Burmanska cesta

18. oktobra 1940. so Angleži poprej skozi tri mesece na podlagi japonsko-angelskega sporazuma zaprti burmansko cesto ponovno izročili prometu, med tem ko so bili Japonci učinkovito blokirali pomorske zveze s Kitajsko, ki je mogla izvažati svoje blago samo še preko

Hongkonga in francoske Indokine. Pomen burmanske ceste je postal tem večji, ko so dobili Japonci kontrolo nad Indokino, in ko je bil kmalu po izbruhu vojne na Daljnem vzhodu ustavljen izvoz preko Hongkonga.

Izvoz volframove rude iz Kitajske je

seveda znatno nazadoval, odkar je izbruhnila vojna med Japonsko in Kitajsko, zlasti pa v zadnjih mesecih. L. 1936. je izvozila Kitajska 7050 ton te rude, prihodnjega leta pa že 16.580 ton. Leta 1938. je padel izvoz na 12.956 ton, leta 1939. pa na 10.589. Nasprotno je pa porabila evropska in ameriška industrija leta 1936. 20.905 volframove rude, naslednjega leta 26.164, leta 1938. pa 26.400 ton. Poraba je od takrat gotovo še znatno narasla, čim je zelo verjetno, da je pridobivanje volframove rude na Kitajskem zaradi vojne izdatno nazadovalo. Nasprotno je pa pridobivanje volframove rude zaradi vojne v vzhodni Aziji ni skrajnega izvoza iz Kitajske napredovalo drugod, kjer pridobivajo to rudo v Španiji, na Portugalskem in južnoameriških državah.

Iz istih razlogov je nazadoval tudi izvoz antimonove rude iz Kitajske. L. 1936. je znašal še 17.312 ton, naslednjega leta 15.388, leta 1938. samo še 7983, in l. 1939. samo 6760 ton. Pridobivanje antimonove rude na Kitajskem je pa nazadovalo od 18.288 ton leta 1935. na 17.272 ton l. 1936. in 15.250 ton leta 1937. Tudi pri antimonu so prinesle težkoče v kitajskem izvozu povečanje pridobivanja v drugih delih sveta, v Evropi zlasti v Srbiji, na Slovenskem in Madžarskem, ter v južnoameriških državah in Mehiki. Vendar bo pa težko ali pa sploh nemogoče nadomestiti izgubo volframove in antimonove rude, ki jo je dobavljala Kitajska.

Zadnji dogodki v vojni na Daljnem vzhodu bodo kmalu povzročili občutno pomanjkanje volframa v Ameriki, kajti malo je verjetno, da je bila že v celoti izpolnjena pogodba, sklenjena med ameriško vlado in kitajskim narodnim odborom za sirovine, po kateri naj bi Kitajska dobavljala Ameriki za 30 milijonov dolarjev volframove rude. Sicer je bila pa ta pogodba sklenjena še pred vstopom Amerike v vojno, ko železarne in jeklarne še niso imele tako velikih potreb kakor zdaj.

aprilu 1934. celo fotografijo morske pošasti, posneto na razdaljo 150 m. Celo »Tl-mes« so priobčile tri stolpce obsegajoč članek komandanta R. T. Gouldnacha, da živi v Loch Nessu žival nenormalne vrste. Višek in obenem začasnji konec presenetljive kariere morske pošasti je bil dosežen, ko je predložil državni tajnik za Škotsko angleški spodnji zbornici osnutek zakona o izvolitvi parlamentarnega znanstvenega odbora, ki naj bi proučil morsko pošast v Loch Nessu. Do izbruha sedanje vojne ni bilo v tem odboru nobenega glasu. Zdal pa imajo v Angliji gotovo dovolj drugih skrbi. Zanimivo je pa vendarle, da so angleški listi znova pogreli fantastično zgodbo o morski pošasti.

Izjalovljena šala

Ko je bil Balzac še malo znan pisatelj, je pršel nekeč v hudo denarno stisko. Med njegovimi upniki je bil posebno nadležen krojač, ki ga je prišel vsak drugi dan tirjat, seveda brez uspeha. Ko je prišel šestič k njemu in mu Balzac ni hotel odpreti, je poskusil z zvijačo. Potrkal je in na Balzacovo vprašanje kdo trka je odgovoril z izpremenjenim glasom: pismo- noša.

— Koliko mi pa prinašate?
— Sto frankov, gospod Balzac.
— Potemtakem pa kar odnesite denar naravnost mojemu krojaču, ki že tako dolgo čaka, da se mu je zmešalo v glavi in da se že večkrat smatra za pismo- noša.
Krojač je spoznal, da se je njegova šala izjalovila in odšel je z dolgim nosom.

Mavzolej Kemala paše

Mednarodna komisija za oceno osnutkov mavzoleja Kemala Atatürka je prejela do- sedaj 29 osnutkov. Turški ministrski predsednik dr. Reifick Savdam prevzame predsedstvo komisije. Nemčija je zastopana v komisiji po znanem arhitektu prof. Paulu Bonatzu, ki je zgradil med drugim kolodvor- sko postojanje v Stuttgartu, Francija pa po prof. Paulu Peretu.

Če kuha mlada žena

Minka je šele nekaj tednov omožena in s kuhinjo se ne gre vse gladko. Pridne prebira kuharske bukve, da bi se naučila kuhati. Kar naide nekaj zelo zanimivih: jabolka zavijemo v testo in jih spečemo. Minka sklene poskusiti. Toda doma so ta čas samo hruške. Kot varčna gospodinja si misli Minka: bo že šlo tudi s hruškami.

Zvečer, ko se vrne mož domov ga sprejme žena z radostno vestjo da mu je pripravlila prijetno presenečenje. Jed pride na mizo. V napetem pričakovanju sedeta mož in žena k večerji.
— Jabolka v srnelni sranci, pravi žena.
— Ne, temveč hruške v usnjenih blačah, jo popravi mož.

Čakanje

Ono bere in vzdihne. On vpraša:
— Zaka? pa vzdihuješ?
— Tu berem da je moral fant sedem let čakati na svojo izvoljenko.
— No in kaj zato?
— Ali ni to obupno?
— Ti se temu čudiš? Mojega čakanja pa ne vidiš.

— Tvojega čakanja? Tebi vendar ni treba nikoli čakati.
— Kdo pravi da ne. Ali si že kdaj izračunal, koliko časa sem že moral čakati nate? Kar izračunaj, kako dolgo moram vsak dan čakati da se oblediš, da si prav natakneš klebek na glavo da naideš rokveto. To so bila najmanj štiri leta čakanja. Prišteto je na troba še štiri leta ki sem jih moral prečakati, ker si morala pred odhodom z doma v naglici še kaj narediti služinčadi in enkrat pet let ki sem jih prečkal v čakalnju kraj tebe, ker si bila srečala stare znanke.

Mislil je nani

Stric prinese Mihcu velik kos čokolade. Mihce jo žarečih očih sprejme in kmalu pohrusta. Njegov starejši bratec se je mudil ta čas na vrtu, a stric je mislil da bo tudi on deležen čokolade. Videc pa, da je vse pojedel Mihce, ga pokara, rekoč: — Kako to da nisi nič mislil na svojega brata?
— Saj sem mislil stricu, pa še kako. odgovori Mihce. — Mislil sem nanj ves čas, ker sem se bal, da bi se ne vrnil v hišo, preden ne pojem čokolade.

DOBER OPAZOVALEC

Prvo notem, ko je bil pri Kaubu prekorajl Reno, je feldmaršal Blücher sam pregledal prednje straže, kajti sovražnik je bil blizu, a na nebu je sijala polna luna. Nekega stražarja je opozoril: — Polna luna je noč, torej pazi dobro.
— Razumem, Ekselencia!
— Kako daleč pa vidiš?
— Najmanj tisoč milj, Ekselencia!
— Gromska strela! — je vzkliknil feldmaršal presenečen, — kaj pa vidiš?
— Polno luno, Ekselencia!

Nov nastop Danila Gorinška

Gled. igralec Danilo Gorinšek, eden naših najboljših mladinskih pisateljev, ki je nastopil že v ljubljanski operi v svoji opereti »Vse za šalo«, bo nastopil v ponedeljek v komediji »Konto X«, ki jo je sam prevedel, kot pisarski vodja Škakoper v ljubljanski Drami.

Križanka

1	2	3	4	5	6	7
8			9		10	
		11				
	12					13
14			15			16
17		18		19		
20			21			
22				23		24
25				26		
	27		28			
29		30				
		31				
	32				33	
34				35		36
37				38		
39				40		

Besede pomenijo

Vodoravno: 1 nevarna bolezen, 6 karta za označbo starosti, 8 igralna karta, 9 premica, ki seče krog, 11 pregled; mesečnik, 12 hoditi, stopati, 14 močnik, 15 italijanski spolnik, 16 predlog, 17 živalim nadežna žuželka, 19 to (srbsko), 20 štirinožna žival ženskega spola, 22 muslimansko moško ime, 23 del plesa četvorice, 25 domača žival, 26 samo ta, 27 znan izdelovalec gosti, 29 krtica za civilno pravo, 30 ljubitelj, gojitelj športa zaradi zdravja in zabave, 31 pridevek nebečana, 32 odmaknjeni mladosti, 34 dragocene kakovosti, 35 moško ime, 37 tajim, 39 uve, 40 borilnica, prizorišče.
Navpično: 1 tatarski poglavar, 2 del koleša, 3 hlapčija tekočina, 4 mesto ob Baltiku, 5 del stare Grčije, 6 sodelovalci pri poroki kot svet 7 kazalni zaimke, 10 poosta končnica samostalnikov ženskega spola, 11 del oblačila, zlasti pozimi, 12 domača žival, 13 mednarodni jezik, ki ni imel uspeha, 14 službenka v hotelu, 18 razumevati, zaznavati, 19 očeti, odstraniti tekočino, 21 glej 15 vodoravno, 24. finko jezero, 26 državni proračun (tuja), 28 celina, 31 žensko ime (okrajšano) 32 začinjeno s soljo, 33 vas pod Krimom, 34 trije enaki soglasniki, 35 naziv, 36 slavnostna pesem, 38 površinska mera.

Rešitev zadnje križanke

Vodoravno: 1 zelenjava, 9 arja, 10 bar, 11 Lima, 12 delo, 13 eks, 14 drsam, 15 tango, 17 Ita, 18 Albin, 19 sodar, 21 Ida, 24 paviljon, 25 pa, 26 on, 27 alt, 28 osebek, 31 go, 32 Samo, 33 af, 35 Ottilija, 37 dir, 38 nalog, 40 ara, 42 kava, 43 Utah, 45 zos, 46 ur, 47 Jama, 49 maša, 50 Anka.
Navpično: 1 zale, 2 Erika, 3 limonada, 4 eja, 5 na, 6 Abesinija, 7 valat, 8 aroma, 12 dr, 14 dobrine, 16 glavobol, 20 opasati, 22 dolga, 23 Antofagasta, 25 posoda, 29 emirat, 30 kajak, 34 ramazan, 36 in, 39 ovo, 41 raja, 43 ura, 44 ha, 46 um, 48 ma.

Pegu nekdanj in zdaj

Prestolnica „zlatega kraljestva“ je štela nekoč nad 200.000 prebivalcev

Skoraj istočasno z Rangunom je padlo Japoncem v roke tudi na severovzhodu ležeče mesto Pegu. Preko ozemlja »pravilnega kraljestva« Pegu so prodirali Japonci proti Rangunom. Ko se je znani venizjski svetovni popotnik Marco Polo ob koncu 12. stoletja vrnil z Daljnega vzhoda domov, je poročal o krvavih bojih v deželi severno od Bartabanske zaliva besnečimi med Kitajci in domačim prebivalstvom, živčim na ozemlju ob izlivu reke Iravadi. Takrat je pa imelo mesto Pegu, prestolnica »zlatega kraljestva«, že 700letno zgodovino za seboj. Ogromno zidovje je obdajalo kraljevo rezidenco in po zdaj že pogreznjenih nasipih se da sklepati, da je bilo zidovje široko nad 16 m.

Poročanje Marka Pola je bilo staro že 250 let, ko je prvi Evropec neki Portogalec prestopil prag skrivnostnega mesta Pegu. Kar je tam videl, doživel in zvedel, je našlo močan odmev v takratni literaturi. Celo stoletje je bilo polno knjig o pustolovčinah in intrigah knezov, vladajočih v Pegu, polno pravičnih junakov prebivalcev ozemlja ob izlivu reke Iravadi v borbi proti Kitajcem, prodirajočim od severa. Posebno napeto so bile zgodbe o krvoločnem princu Haumigremu, ki je bil kot tiran mnogo bolj znan kakor kateri koli princ iz evropskih dežel.

Kvdr so zdaj razbiti, zidovje je razpadlo in samo en del nasipa še stoji. Na tem napisu je imel angleški rezident svoj sedež. Dežela je bila Kitajska, ko so v 18. stoletju trčili tu skupaj francoski in angleški kolonialni interesi, na ozemlju Burme. Francozi so odrezali slabo, Holanci, ki so se tudi zanimali za deželo v zaledju Martabanske zaliva so se morali potegniti nazaj. Anglija je pa znala razširiti svojo oblast z žilavim prodiranjem tja preko Ranguna in Pegua. Po stari metodi so se Angleži najprej zadovoljili s temeljitim gospodarskim izkoriščanjem Burme. Kralju so dodelili svetovaleca, sčasoma so pa utrdili še svoj politični in vojaški vpliv. Leta 1885 se jim je končno ponudila prilika ujeti zadnjega kralja Thibaua, mu vzeti prestol in priključiti vso Burmo tudi oficijelno angleški Indiji.

Mesto Pegu, ki je štelo v času prvotna nad 200.000 prebivalcev je zdaj samo še senca nekdanjega blagostanja. Morda bi

bilo sploh že izginilo s površja zemlje, če bi ne imel budizem v njem nekaj največjih svetišč. V mestu Pegu stoji namreč 115 m visoka pagoda Svemada, ki napravi s svojimi pozlačenimi strehami in raznolikimi kipi na človeka globok vtis. Blizu nje stoji Kykaikpun pagoda, podobna masivnemu trdnjaskemu stolpu in okrašena na štirih straneh z ogromnimi kipi boga Budhe. Angleži niso imeli nobenega interesa na tem mestu, da bi se ohranilo in procvitalo. Nasprotno, njim je šlo za to, da bi med prebivalstvom čimprej zabrisali spomine na boljše čase. Cvetiča trgovina se je morala preseliti v Rangun, okrog 80 km jugozapadno ležeče mesto na morski obali.

Ime Pegu se rabi zdaj samo še za pokrajino okrog mesta. Nad pol milijona ljudi prideluje v nižini ob izlivu reke Iravadi riž, ki ga spravljajo po mnogih kanalih v Rangun. To mesto je pritegnilo približno 85 odstotkov vse trgovine nase. Nad 2.000.000 ton je šlo vsako leto iz Ranguna po svetu samo riža, 660.000 ton žemljiskih olj, 250.000 ton trdega lesa, 55.000 ton rastlinskega olja, 46.000 ton cinkeve rude in 30.000 ton svinčene rude.

Pegu in Rangun sta bila skozi sto let objekta angleškega izkoriščanja. Kjer je živel prejšnji samostojni ljudstvo z lastno visoko razvito kulturo po svojih zakonih, so zavladali potem Angleži. Zdaj se je položaj tudi temeljito izpremenil. Srebrni zvonomi pagod v obeh mestih zvone že tisoč let sleherni dan. Zvonili so tudi zdaj, ko so se približale japonske čete, ki so prinesle tej podjarmljeni deželi novo življenje.

Gradbene omejitve v Nemčiji

Zaradi napetega položaja v gradbeni stroki je odredil državni maršal Göring kot pooblaščenec za četrtletno daljnosežne omejitve gradbene delavnosti ker je treba upoštevati dane razmere in možnosti. Cilj naj bi se dosegel tako, da bi se pri vseh novih gradnjah opustilo vse tisto kar bo mogoče opraviti tudi še po vojni. Generalni pooblaščenec je že izdal za ureditev gradbene delavnosti potrebne navedbe. Seveda je pri tem prizadeta tudi gradnja stanovanj.

V posteljah so zmrzovali

Da ostre zime v naših krajih niso tako redke, kakor bi človek mislil, kadar ga ne zebe, nam priča pogled v preteklost. Pred 200 leti je pritisnila zima v nekaterih krajih Evrope tako zgodaj, da kmetje niso utegnili pospraviti poljskih pridelkov, in da je mnogo krompirja na polju zmrznilo. 24. oktobra je pritisnil mraz, ki je trajal do 13. junija. Se hujša je bila pa zima pred 600 leti. Bilo je tako mrazlo, da so nekateri ljudje zmrznili v posteljah. Tudi zima leta 1490 je bila tako huda, da je več ljudi zmrznilo v posteljah. Mnogo zmrznjenih ljudi so našli šele spomladi, ko so običajni visoki snežni zametli. O bin-košnih 1907 je pa običajno neke v snežnem zametu 70 izletnikov, ki so se peljali z avtobusom na izlet.

Italijanski novinar potegnil Angleže

V angleških listih priobčena vest o najdbi 7 m dolgega trupa mrtve loheske pošasti na obali otoka Horkny je dala italijanskemu novinarju Franciscu Gasparinu pobudo za javno priznanje, da je on spravlil v svet pravilico o tej morski pošasti. Kot londonski dopisnik milanskega lista »Corriere della Sera« se je Gasparini poleti leta 1933. nekega dne dolgočasil in iz več mesecev starega izreka iz lista »Glasgow Herald«, ki je poročal v dveh vrstah o najdbi čudne ribe po škotskih ribičih v Invernusu, je sfabriciral fantastično zgodbo o morski pošasti v Loch Nessu. Čez nekaj dni je že vse svet govoril o dozdnevni morski pošasti. Raca o nji je šla čez vso hitro na vse strani.

Lki plav je naraščala literatura o Loch Nessu. Več let so pisali o morski pošasti listi po vsem svetu. Celo knjige so bile napisane o nji. »Daily Mail« je objavil v

so jo izkrcali. Skozi okence je bilo videti na pomolu mnogo orožnikov.

»Dovolj je! Nič dalj ne bom čakal, če ne izgubim Marijo za zmerom,« si je rekel Roy in krenil proti vratom. A prav ta mah so se odprla in na pragu se je pokazal kapitan, ki ga je spremljal neki drug gospod.

Kapitan Graydon se je kratko opravičil, ker ga je bilo treba čakati, in predstavil moža, ki je bil prišel z njim.

»Gospod Beaurière od marseillske policije. Rad bi vas nekaj vprašal zastrani krika, ki ste ga slišali, doktor Torridon.«

»Saj sem že vse povedal, kar vem,« je nestrpno vzrotil mladi človek. »Celo zapisati ste dali!«

»Monsieur Beaurière bi rad, da mu ponovite.« Kapitanov glas je bil suh, toda stolov ni jima pozabil ponuditi, kakor je tudi sam sedel za pisalno mizo. Bil je očitno kar najsilabše volje.

»Čujte, strašno se mi mudi,« je rekel Roy. »Na ladji je oseba, ki se zdajle izkrca in ki moram z njo brezpogojno ...«

»Kdo, doktor Torridon?«

»Neka gospodična Brookbyjeva.«

»Oh, da ... Miss Brookby? Policist je za trenutek pogledal Roya s svojimi črnimi, neprijetno bodečimi očmi. Bil je zgrbančen možiček naglih in živčnih kretenj, z okroglo plešo sredi temena. »Se vam res tolikanj mudi, da morate precej govoriti z njo?«

»Da, posloviti se hočem, preden se izkrca.«

Detektiv se je nasmehnil.

Dr. Torridon igra za vse

Roman

IV. poglavje Izkrcanje v Marseillu

Zdaj se je bilo škoda slepiti in skušati prevariti svoje lastno srce: v Marijo Brookbyjevo je bil zaljubljen — ko bi bil le vedel, kaj naj stori!

Mnogo potnikov se je hotelo izkrcati v Marseillu in že pri zajtrku je bilo opaziti na ladji tisto razburjenje, tisto nemirno ozračje novosti in pričakovanja, ki zmerom napoveduje bližino velikega pristanišča.

Zena kolonijanskega uradnika je pozdravila Roya z nasmehkom.

»Z gospodom Cafferyjem vas kmalu zapustiva, doktor,« je dejala. »Vi potujete dalje, kaj ne?«

»Da, v Gibraltar sem namenjen,« je odvrnil Roy.

»Tam se vzkrcam na »Rexa«.«

»Torej vam ostaneta za družbo Shoebury in njegova gospa.« Malce podsmehljivo se je namuznila in z bradico pokazala proti Brookbyjevi mizi: »Slišim, da se tudi naši sopotniki izkrcajo v Marseillu. Po tem takem sem se ušela, ko sem prerokovala, da ne bodo prinesli nesrečo. Saj niti utegnili niso.«

Roy je otožno pomislil, da se je zgodilo mnogo več, nego sluti dobra gospa, vendar je ohranil to

misel zase. Nepremično je gledal Marijo, dokler se ni čez nekaj trenutkov tudi ona ozrla proti njemu. Tedaj je dvignil obrvi in neopazno trenil z glavom navzgor. Marija je prikimala.

Po zajtrku jo je dolgo čakal na promenadi, ki jo je preplavljalo solnce. Menil je, da je razumela vabilo, ki ji ga je hotel sporočiti z mislijo in očmi, in da je odgovorila pritrilno. Toda mladenec ni bilo. Roy jo je videl šele nekaj minut pred kosilom. V družbi Lionela Brookbyja in gospodičen Cassyjeve, Baddileyeve in Steuartove je zapuščala poveljnovo akbino. Ona ga ni videla, in ko je potem hotel govoriti z njo v štiri oči, se ni zganila. Dejaj si je, da bo tudi po kosilu še čas, ter jel premišljevat, kaj ji reče, kadar bosta spet sama.

»Ranpore« se je počasi bližal svetilniku Sainte Marie ob izhodu iz vnanjega pristanišča, ko je Roy stopil v obednico. Tuljenje sirene se je oglašalo v rednih presledkih. Trenutek izkrcanja je bil pred durmi. Roya se je polasčala nervoznost. Že je hotel vstati in iti iskat Marijo, ko ga je ustavil strežaj kapitana Graydona:

»Poveljnik se priporoča, gospod. Zelo bi vam bil hvaležen, če bi prišli v njegovo kabino.«

Roy je odšel s strežajem, čeprav je v sru preklinjal. Toda kapitana Graydona ni bilo v kabini; strežaj je rekel, da se vsak čas vrne. Roy je jel čakati z nestrpnostjo, ki je postajala od trenutka do trenutka togotnejša. Parnik je že stal. Slišalo se je zmedeno vpitje, hrup potnikov in ropot prtijge, ki